

І.Л. Шевчук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сьогоднішня епоха розвитку людства характеризується стрімким соціальним і технологічним розвитком, що потребує від особистості мобільності та здатності творчо мислити. Тому навчання у закладах вищої освіти України на сучасному етапі базується на поєднанні традиційних форм організації навчального процесу (лекції; семінари; практичні заняття та лабораторні роботи; самостійна робота студентів (аудиторна та поза аудиторна); консультації; кваліфікаційні роботи (реферати, курсові роботи/проекти; дипломні (бакалаврська, магістерська або докторська) роботи/проекти; проходження навчальної та виробничої практик) з активними формами навчання.

Сутність активних методів навчання стосовно подачі матеріалу полягає у сукупності прийомів педагогічного впливу, що спонукають здобувачів вищої освіти до активної розумової та практичної діяльності в процесі оволодіння матеріалом, з елементами креативності. Вони стимулюють пізнавальну діяльність здобувачів вищої освіти й будуються в основному на діалозі в атмосфері вільного спілкування, що передбачає обмін думками про шляхи вирішення тієї чи іншої проблеми та привчає творчо мислити. В результаті такої пошуково-розумової активності здобувачі свідомо і самостійно опановують вміння і навички, що й формує компетенції майбутнього фахівця на рівні «знати» і «вміти». У той час як так звані репродуктивні методи забезпечують пізнавальну діяльність здобувачів вищої освіти, та зазвичай включають прийоми, спрямовані на осмислення і відтворення ними отриманої інформації.

Класифікацію активних методів навчання, які розподіляються на імітаційні (ігрові та неігрові) та неімітаційні, подано у таблиці.

Різновидом активних методів є інтерактивні методи навчання, зміст яких практично ідентичний активним методам, головною ж відмінністю між ними є більша орієнтованість на взаємодію не тільки з викладачем, але й один з одним. Інтерактивний (англ. «inter» – взаємний, «act» – діяти) – означає здатність взаємодіяти, тобто передбачає активну залученість здобувачів вищої освіти у процес пізнання в режимі бесіди, діалогу, дискусії, дебатів з будь-яким контрагентом (людиною, комп'ютером або книгою).

Класифікація активних методів навчання

Імітаційні		Неімітаційні
Ігрові	Неігрові	
<p>Тренінг як практичний та ефективний метод опанування нових знань та навичок.</p> <p>Метод пізнавальних ігор як частина тренінгу: ділова гра; рольова гра, інтерактивна гра, симуляція, організаційно-діяльнісна гра та ін.</p> <p>Кейс-метод (аналіз конкретних ситуацій).</p> <p>Контент-аналіз документів.</p> <p>Проектний метод (сукупність навчально-пізнавальних прийомів, що дозволяють вирішити проблему шляхом самостійних дій студентів із обов'язковою презентацією чи представленням отриманих результатів).</p> <p>Есе (висловлювання індивідуальної думки чи враження з конкретного приводу чи питання, не претендує на вичерпне і визначальне трактування теми)</p>	<p>Метод навчальної дискусії/дебатів.</p> <p>Евристичні методи або методи творчого пошуку: 1) методи індивідуального творчого пошуку: асоціацій та аналогій, інверсії, ідеалізації;</p> <p>2) методи колективної розумової діяльності як творчий пошук відповіді на проблему: «мозкового штурму», «колективного блокноту», конференції ідей;</p> <p>3) методи активізації творчого пошуку: контрольних запитань, фокальних об'єктів, морфологічного аналізу.</p> <p>Метод експерименту (штучне створення умов ситуації чи процесу).</p> <p>Метод модерації (перевірка повідомлень, що публікуються на веб-форумі, в чаті тощо, на відповідність тематиці та правилам ресурсу та надання допомоги при врегулюванні конфліктів)</p>	<p>Проблемна лекція.</p> <p>Лекція-прес-конференція.</p> <p>Лекція-бесіда.</p> <p>Лекція-провокація (лекція із запланованими помилками).</p> <p>Метод демонстрації, тобто візуальне надання інформації (лекція-візуалізація, лекція-презентація).</p> <p>Метод консультації.</p> <p>Метод «круглого столу» (проведення занять із залученням професіоналів, які мають досвід практичної діяльності з питань, що обговорюються).</p> <p>Конкурси студентських наукових робіт з їх обговоренням.</p> <p>Вебінар.</p> <p>Скуре-конференція</p>